

Національний університет водного господарства та
природокористування
Навчально-науковий інститут економіки та менеджменту

07-03-33s

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова науково-методичної
ради НУВГП
e-підпис Олег ЛАГОДНЮК
03.09.2021

СИЛАБУС

освітньої компоненти

SYLLABUS

<i>РЕЛІГІЯ І СЕКТИ: РИТОРИКА ТА МАНІПУЛЮВАННЯ</i>	<i>RELIGION AND SECTS: RHETORIC AND MANIPULATION</i>	
Шифр за ОП	BK11	Code in Educational Program
Освітній рівень: магістерський (другий)	Educational level: Master's (first)	
Галузь знань Соціальні та поведінкові науки	05	Field of knowledge: Social and behavioral sciences
Спеціальність Психологія	053	Field of study: Psychology
Освітня програма Психологія	Educational Program: Psychology	

Силабус навчальної дисципліни «Релігія і секти: риторика та маніпулювання» для здобувачів вищої освіти ступеня «магістр», які навчаються за освітньо-професійною програмою Психологія, 053 Психологія. Рівне. НУВГП. 2021. 11 стор.

ОПП на сайті університету: <http://ep3.nuwm.edu.ua/id/eprint/18502>

Розробник силабусу: *Ставицький О.О., доктор психологічних наук, професор*
Силабус схвалений на засіданні кафедри суспільних дисциплін
Протокол № 1 від 26.08.2021 року

Завідувач кафедри: *Олексін Ю.П., доктор пед наук, професор*

Керівник (гарант) ОП: *Ставицький О.О., доктор психологічних наук, професор*

Схвалено науково-методичною радою з якості ННІ
Протокол № ___ від “___” _____ 20__ року

Голова науково-методичної ради з якості ННІ: *Ковшун Н.Е., д.е.н., професор*

СЗ №-3917 в ЕДО НУВГП:

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ	
Ступінь вищої освіти	<i>магістр</i>
Освітня програма	<i>Психологія</i>
Спеціальність	<i>053 Психологія</i>
Рік навчання, семестр	<i>1, 1</i>
Кількість кредитів	<i>3</i>
Лекції:	<i>20 годин / 2 годин</i>
Семінарські заняття заняття:	<i>10 годин / 8 годин</i>
Самостійна робота:	<i>60 годин</i>
Курсова робота:	<i>ні</i>
Форма навчання	<i>Денна / заочна</i>
Форма підсумкового контролю	<i>залік</i>
Мова викладання	<i>українська</i>
ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА	
Лектор 	Ставицький Олег Олексійович, доктор психологічних наук, професор.
Вікіситет	http://wiki.nuwm.edu.ua/index.php/%D0%A1%D1%82%D0%B0%D0%B2%D0%B8%D1%86%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9
ORCID	https:// ceuOrcid.org/0000-0002-0792-5036
Як комунікувати	<i>o.o.stavytskyi@nuwm.edu.ua</i> Актуальні оголошення на сторінці дисципліни в системі MOODLE
ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ	
Анотація навчальної дисципліни, в т.ч. мета та цілі	
<p><i>Предметом вивчення навчальної дисципліни є закономірності виникнення, розвитку та функціонування маніпуляційного впливу на носія релігійних культур, їх різноманітні форми в сучасному суспільстві.</i></p> <p><i>Метою викладання навчальної дисципліни є формування у студентів цілісного уявлення про релігію та секти, їх специфіку, основні етапи та форми поширення, їх роль в житті особистості, а також розуміння та засвоєння навиків кваліфікованого аналізу і регулювання питань, що стосуються маніпулятивного впливу на</i></p>	

людину.

Основними завданнями вивчення дисципліни є формування у студентів цілісного уявлення про методи та форми маніпуляційного впливу на особистість у сфері релігій та сучасних сект релігійного спрямування.

Посилання на розміщення навчальної дисципліни на навчальній платформі Moodle

<https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=3649>

Компетентності

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК5. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

ЗК6. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК7. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК8. Здатність розробляти та управляти проектами.

ФК1. Здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем психологічної науки та / або практики.

ФК2. Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження з елементами наукової новизни та / або практичної значущості.

ФК5. Здатність організовувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері психології.

ФК6. Здатність ефективно взаємодіяти з колегами в моно- та мультидисциплінарних командах.

ФК7. Здатність приймати фахові рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності.

ФК9. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.

ФК10. Здатність розробляти та впроваджувати інноваційні методи психологічної допомоги клієнтам у складних життєвих ситуаціях.

Програмні результати навчання (ПРН)

ПР4. Робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій.

ПР5. Розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультування тощо), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість.

ПР6. Розробляти просвітницькі матеріали та освітні програми, впроваджувати їх, отримувати зворотній зв'язок, оцінювати якість.

ПР8. Оцінювати ступінь складності завдань діяльності та приймати рішення про звернення за допомогою або підвищення кваліфікації.

ПР9. Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.

РН10. Здійснювати аналітичний пошук відповідної до сформульованої проблеми наукової інформації та оцінювати її за критеріями адекватності.

Структура навчальної дисципліни

Теми лекційних занять:

1. РЕЛІГІЙНІ ГРУПИ ТА СЕКТИ.

Опис теми: Релігійна група. Класифікація релігійних груп. Прагнення та цілі релігійних груп. Індивідуальність та релігійна група. Формальні та неформальні контакти. Нові релігійні рухи – нові релігійні групи (секти). Релігійний лідер.

2. РЕЛІГІЙНА СВІДОМІСТЬ І РЕЛІГІЙНІ ПРАКТИКИ НАСЕЛЕННЯ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ ЯК ПРЕДМЕТ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОГО АНАЛІЗУ.

Опис теми: “Непсихологічні” теорії свідомості та можливе застосування їх до проблеми концептуалізації цілісного “релігійного досвіду”. Концепт “релігійного досвіду” і його методологічна роль у розумінні характеру та еволюції релігійного життя в сучасній Україні. Різновиди “автономного релігійного досвіду” в релігійному житті сучасної України. Проблема міжконфесійних відносин в Україні у світлі завдань формування української політичної нації. Можливі сценарії подолання міжконфесійного розколу і форм участі церкви в реалізації української “національної ідеї”.

3. СУГЕСТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ МАНІПУЛЯТИВНОГО ВПЛИВУ.

Опис теми: Основні поняття та сутність маніпулятивного впливу. Сутність та зміст сугестивних технологій маніпулятивного впливу. Сучасні технології нейролінгвістичного програмування. Політичний нейромаркетинг. Інформаційно-комунікативне суспільство як новий об'єкт сугестивного впливу. Особливості здійснення сугестивного впливу в інтернеті. Захист від маніпулятивного впливу.

ТЕМАТИКА СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ:

Тема 1. (2 / 2 години)

Предмет навчальної дисципліни. Історія і генеза нетрадиційних релігій. Віровчення, культ, організаційна структура і релігійна діяльність найбільш поширених у світі нетрадиційних релігійних організацій.

Презентація та обговорення результатів соціологічного дослідження, проведеного студентами групи, на тему: «Що Ви знаєте про нетрадиційні релігійні організації?»

Тема 2. (4 / 2 години)

Суб'єктивно-психологічний аспект участі в нетрадиційних релігійних громадах

Аналіз відеороликів на тему діяльності релігійних громад.

Тема 3. (4 / 4 години)

Основні поняття та сутність маніпулятивного впливу

Аналіз відеороликів на тему маніпуляцій особистісних та засобами ЗМІ.

Перелік соціальних, «м'яких» навичок (soft skills)

Взаємодія з людьми, загальнокультурна грамотність, здатність до навчання, здатність логічно обґрунтовувати позицію, навички усного та письмового спілкування, уміння слухати і запитувати, формування власної думки та ін.

Форми та методи навчання

Методи навчання: демонстрація, навчальна дискусія, дебати; технології викладання: тренінги, рольові ігри, аналіз конкретних

ситуацій, обговорення, презентації, міні-лекції, ситуаційні дослідження, навчання на основі досвіду, аналіз кейсів та інші.

Порядок та критерії оцінювання

Для досягнення цілей та завдань курсу студентам потрібно вчасно виконати завдання пов'язане із пошуком інформації стосовно вибраної професійної діяльності, оформити у презентаційний вигляд та представити-захистити перед групою студентів; вчасно здати модульні контролі знань.

Викладач проводить оцінювання індивідуальних завдань студентів шляхом проставлення балів за визначеними критеріями, що вчасно доводяться здобувачам освіти. Також, студент під наглядом викладача самостійно оцінює свою роботу.

За вчасне та якісне створення презентаційного завдання, студент отримує такі обов'язкові бали:

- 10 балів за вчасне (згідно визначеного графіка) виконання завдання;
- 10 балів за якісне оформлення завдання;
- 20 балів за представлення завдання;
- 20 балів за захист та відповіді на запитання.

20 балів – модуль 1;

20 балів – модуль 2.

Усього 100 балів.

Студенти можуть отримати додаткові бали за: виконання рефератів, есе дослідницького характеру за темою курсу. Тему можуть дослідницької роботи вибрати самостійно за погодженням із викладачем. Додаткові бали студентам також можуть бути зараховані за конкретні пропозиції з удосконалення змісту навчальної дисципліни.

Модульний контроль проходить у формі тестування. У тесті 30 запитань різної складності: рівень 1 – 25 запитань по 0,6 балів (12 балів), рівень 2 – 4 запитання по 1,5 балів (6 балів), рівень 3 – 1 запитання (2 бали). Усього – 20 балів.

Якщо студента не влаштовують оцінки, отримані на модульних контролях, він може замість них скласти підсумковий тест.

Підсумковий тест проходить у формі тестування. У тесті 40 запитань різної складності: рівень 1 – 30 запитань по 0,9 бала (24

бали), рівень 2 – 9 запитань по 1 балу (9 балів), рівень 3 – 1 запитання по 4 бали (4 бали). Усього – 40 балів.

Лінк на нормативні документи, що регламентують проведення поточного та підсумкового контролів знань студентів, можливість їм подання апеляції: <http://nuwm.edu.ua/strukturni-pidrozdzili/navch-nauk-tsentr-nezaleznoho-otsiniuvannia-znan/dokumenty>

Поєднання навчання та досліджень

Студенти мають можливість додатково отримати бали за виконання індивідуальних завдань дослідницького характеру, а також можуть бути долучені до написання та опублікування наукових статей з тематики курсу. Здобувачі вищої освіти можуть використовувати отримані вміння з даного предмету для проведення прикладних та емпіричних досліджень в галузі психології віри та впливу.

В освітньому процесі використовуються методи психодіагностики та психорегуляції, а також новітні методики в галузі психології маніпулятивного впливу.

Інформаційні ресурси

1. Алдер Г. *Технология НЛП* / Г.Алдер. СПб.: Питер, 2001. 224 с.
2. *Академічне релігієзнавство: [підручник / за наук. ред. проф. А. Колодного]*. К.: Світ Знань, 2000. 862 с.
3. Арестов В. М. *Нетрадиційні релігії: Суть і спрямування* / В. М. Арестов, І. О. Шудрик. К.: Знання, 1990. 48 с.
4. Аронсон Э. *Эпоха пропаганды: механизмы убеждения, повседневное использование и злоупотребление* / Эллиот Аронсон, Энтони Р. Пратканис. СПб.: Прайм-ЕВРОЗНАК, 2003. 384 с. (Психологическая энциклопедия).
5. Брейкер Х. *Кто дергает за ниточки, или как не позволить манипулировать собой* / Х. Брейкер. М., 2005. 256 с.
6. 1. Алдер Г. *НЛП. Современные психотехнологии* / Г.Алдер. СПб. : Питер, 2001. 160 с.
7. Андреас К. *Измените свое мышление и воспользуйтесь результатами:*
8. *Новейшие субмодальные вмешательства НЛП* / К.Андреас, С.Андреас. М. : Олма-пресс, 2004. 256 с. 4. Брейкер Я. *НЛП-Защита. Скажи “нет” манипуляторам* / Я.Брейкер. СПб. : Вектор, 2009. – 192 с.
9. Бэндлер Р. *Магия в действии* / Р.Бэндлер. СПб. : ПраймЕврознак, 2004. 192 с.
10. Бэндлер Р. *Технология убеждения* / Р.Бэндлер, Дж. Ла Валль. СПб. : Прайм-Еврознак, 2004. 192 с.
11. Панкратов В.Н. *Защита от психологического манипулирования* / В.Н.Панкратов. М., 2004. 208 с.

12. Інформаційна безпека (соціально-правові аспекти) : підруч. / [В.В.Остроухов, В.М.Петрик, М.М.Присяжнюк та ін.] ; за ред. Є.Д.Скулиша. К. : КНТ, 2010 776 с.

13. Сучасні технології та засоби маніпулювання свідомістю, ведення інформаційних війн і спеціальних інформаційних операцій : навч. посіб. / [В.М.Петрик, В.В.Остроухов, О.А.Штоквиш та ін.]. К. : Росава, 2006. 208 с.

14. Domachowski W., (2000). Przewodnik po psychologii społecznej. Warszawa: PWN.

15. Nowakowski P. T., (2001). Sekty. Oblicza werbunku. Tychy: Maternus Media.

16. Марищук В.Л., Евдокимов В.И. Поведение и саморегуляция человека в условиях стресса. СПб.: Издательский Дом "Сентябрь", 2001. 260с.

Інтернет-ресурси:

1. Волков Е. Обманы вокруг нас / Е.Волков // Московский психологический журнал. 2004. № 1. [Електронний ресурс]. Режим доступу:<http://magazine.mospsy.ru/nomer1/obman.shtml>.

2. Кара-Мурза С.Г. Маніпуляція свідомістю / С.Г.Кара-Мурза. [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.kara-murza.ru/manipul.htm.

3. Подборка о суггестивных методах. [Электронный ресурс]. Режим доступа: http://vm.msun.ru/Art_school/Sugestiv.htm.

Дедлайни та перескладання

Ліквідація академічної заборгованості здійснюється згідно «Порядку ліквідації академічних заборгованостей у НУВГП», <http://ep3.nuwm.edu.ua/4273/>. Згідно цього документу і реалізується право студента на повторне вивчення дисципліни чи повторне навчання на курсі. Перездача модульних контролів здійснюється згідно <http://nuwm.edu.ua/struktorni-pidrozdili/navch-nauk-tsentr-nezaleznoho-otsiniuvannia-znan/dokumenti>. Оголошення стосовно дедлайнів здачі та передачі оприлюднюються на сторінці MOODLE <https://exam.nuwm.edu.ua/>

Неформальна та інформальна освіта

Студенти мають право на перезарахування результатів навчання набутих у неформальній та інформальній освіті згідно відповідного Положення про неформальну та інформальну освіту. <http://ep3.nuwm.edu.ua/18660/>.

Зокрема студенти можуть виконувати поставлені завдання, користуючись будь-якими валідними методиками та корекційними програмами.

Практики, представники бізнесу, фахівці, залучені до викладання

До викладання курсу долучені викладачі кафедри. Викладач цього курсу, Ставицький О.О., має практичний досвід розробки та запровадження системи протидії маніпуляціям, яку регулярно представляє, проводить тренінги в Рівненському обласному центрі перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ та організацій. (довідка № 01-06/266 від 11.12.2020 р.)

Правила академічної доброчесності

Усі здобувачі виконані навчальні завдання самостійно перевіряють на виявлення текстових запозичень через університетську платформу MOODLE <http://wiki.nuwm.edu.ua/index.php/Unplag>.

В аудиторії здобувачі не допускаються до списування та обману – за порушення принципів академічної доброчесності викладач може накладати санкції: зниження балів, повернення роботи на доопрацювання, не допущення до захисту роботи та ін.

Вимоги до відвідування

Студенту не дозволяється пропускати заняття без поважних причин. Якщо є довідка про хворобу чи іншу поважну причину то студенту не потрібно відпрацьовувати пропущене заняття.

При об'єктивних причинах пропуску занять, студенти можуть самостійно вивчити пропущений матеріал на платформі MOODLE <https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=3649>

Здобувачі без обмежень можуть на заняттях використовувати мобільні телефони та ноутбуки.

Оновлення

За ініціативою викладача зміст даного курсу планується оновлювати щорічно, враховуючи зміни у законодавстві України, наукових досягнень у галузі психології.

Студенти також можуть долучатись до оновлення дисципліни шляхом подання пропозицій викладачу стосовно новітніх змін у галузі інформаційної, бібліотечної та архівної справи. За таку ініціативу студенти можуть отримати додаткові бали.

Академічна мобільність. Інтернаціоналізація

В НУВГП розроблені процедури для реалізації права здобувачам на академічну мобільність:

- Положення про академічну мобільність учасників освітнього процесу Національного університету водного господарства та природокористування
<http://ep3.nuwm.edu.ua/4398/>
- Порядок перезарахування результатів навчання за програмами академічної мобільності в Національному університеті водного господарства та природокористування
<http://ep3.nuwm.edu.ua/19458/>.
- Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 серпня 2015 року № 579
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/579-2015-%D0%BF#n8>.

Здобувачі можуть отримати доступ до таких міжнародних інформаційних ресурсів:

- електронні бібліотеки:

<http://lib.nuwm.edu.ua/index.php/korisni-posilannya/elektronni-biblioteki>

- Як знайти статтю у Scopus:

<http://lib.nuwm.edu.ua/index.php/biblioteka/novini/item/506-v-dopomohu-avtoram>

- База періодичних видань:

<https://www.scimagoir.com/>

- Можливості доступу до електронних ресурсів та сервісів:

<http://lib.nuwm.edu.ua/index.php/biblioteka/novini/item/516-mozhlyvosti-dostupu-do-resursiv-i-servisiv>